

Hoge school Arnhem & Nijmegen (HAN)

Kapittelweg 33, Nijmegen

Opleiding : Maatschappelijk Werk en Dienstverlening

voltijd Niveau 3 // Onderzoek en Innovatie // 2010 – 2011

Docent : Begeleidend docente Anneke Buijinck

Project : Stichting Dagloon Nijmegen (SDN)

Oprachtgever Ton Valckx

Doelstelling

‘Dakloze mensen (dagloners) in een reactievatie/re-integratie traject krijgen, opdat hij/zij tot zijn/haar recht kan komen’

Vraagstelling

‘Wat zijn de belangrijkste succes factoren en belemmeringen die dakloze mensen in een re-integratie traject tegenkomen?’

Studenten

Koen Stortelder

Janine Lamberts

Luc Pustjens

Wendy van Leth

Onderzoek en Innovatie: Projectgroep Stichting Dagloon Nijmegen
Hogeschool Arnhem & Nijmegen 2010 – 2011

Onderzoek en Innovatie 2011.

Hoge school Arnhem & Nijmegen (HAN)

MWD voltijd Niveau 3 Onderzoek en Innovatie 2010 - 2011

Projectgroep Stichting Dagloon Nijmegen (SDN)

•••

Inhoud;

Blz .

04.) Voorwoord

05.) Inleiding

06.) Doelen en vraagstelling

Probleemanalyse;

07.) Inleiding probleemanalyse

08.) Micro

12.) Meso

15.) Macro

17.) Samenhang micro, meso en macro

Analyse en conclusies van onderzoekgegevens;

19.) Inleiding analyse van de gegevens

21.) Analyse kwalitatieve gegevens

21.) Persoonlijk vlak

23.) Stichting Dagloon

26.) Conclusie

28.) Aanbevelingen

30.) Inleiding implementatieplan

31.) Aanbeveling 1

32.) Aanbeveling 2A

33.) Aanbeveling 2B

35.) Aanbeveling 3

Nawoord;

36.) Nawoord

De kleuren van de dauwdruppel

Een yoga-meester ging eens met zeven leerlingen een ochtendwandeling maken, terwijl de dauw nog over het land lag. Na enige tijd brak de zon door en de dauwdruppels schitterden dat het een lust was. Bij een grote dauwdruppel liet de meester halt houden. Hij schaarde zijn leerlingen zo rond de druppel dat de zon er op bleef schijnen en vroeg hen toen welke kleur de druppel had. Rood zei de eerste, oranje de tweede, geel de derde, groen de vierde, blauw de vijfde, paars de zesde en de zevende zei violet. Ze stonden verbaasd over deze verschillen en aangezien ze allen zeker waren dat ze het goede zagen, kregen ze bijna ruzie. Toen liet de meester ze enige keren van plaats verwisselen en langzaam drong het door, dat ondanks de verschillen, zij toch allen de waarheid hadden gesproken. En nu zei de goeroe: Laat dit een les zijn om nooit kritiek op elkaars levenshouding te hebben, want hoe u het leven ziet, hangt af van het standpunt waarin u in dit leven geplaatst bent. Zelfs zij die het licht zoeken of al enigmate gevonden hebben, kunnen de waarheid verschillend zien. Zoals u allen zoëven een ander deel van het licht gevonden hebt en dat voor de volle waarheid aanzag. Laat uw medepelgrims in volle vrijheid hun eigen weg bewandelen, hun eigen plaats innemen en hun eigen deel van het licht waarnemen. U heeft allen waarheden nodig. Want allen tesamen vormen zij het werkelijke licht, de volle waarheid. Tot gij zelf één van de groten geworden bent en de zeven kleuren in één kunt waarnemen zult gij iedere wedergeboorte een ander standpunt innemen en de waarheid op een andere manier zien tot dat gij de volle waarheid kent. Uw medeleerlingen aanvallen omdat zij een andere kleur van het licht waarnemen is daarom uzelf aanvallen. Wees daarom niet alleen tolerant, want dat is dulden van een andermans mening, maar wees zelfs blij, dat er andere meningen zijn. Want zolang gij nog niet zelf het volle licht kunt zien, hebt gij uw medeleerlingen nodig om als groep de totale waarheid te kunnen verkennen.

Kijken door de bril van ons geweten; Ruimte voor ethische vragen' Geert Dagers; uitgave van Stichting de Driestroom (2009) .

Voorwoord

Na maanden hard werken kunnen we u het onderzoeksverslag, behorend bij de onderwijseenheid van Onderzoek en Innovatie aan de Hogeschool Arnhem & Nijmegen (HAN), voorleggen. Dit is het product dat tot stand gekomen door een intensieve samenwerking van vier laatstejaarsstudenten van de opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening (MWD).

Het idee om een onderzoek op te zetten bij Stichting Dagloon Nijmegen is ontstaan vanwege de stageperiode van een van de groepsleden gedurende het afgelopen jaar. Wendy heeft van September 2010 stage gelopen binnen Stichting Dagloon Nijmegen (SDN).

We hebben dit project echter niet alleen gedaan, sterker nog, zonder 'de dagloners' van Stichting Dagloon Nijmegen (SDN), had ons project niet bestaan. Juist de doelgroep, dak- en thuislozen waar wij onderzoek naar wilden doen, degene die veelal (ook wanneer dit niet gepast is) worden omschreven als de onderkant van de maatschappij, hebben ons juist de mogelijkheid gegeven om een van de laatste stapjes te zetten richting een diploma. Dit vinden wij als groep zijnde een erg mooi gegeven. Wij willen graag ook de werkleiders van Stichting Dagloon Nijmegen bedanken voor hun ondersteuning binnen ons project.

Verder willen we graag onze opdrachtgever vanuit Stichting Dagloon Nijmegen, dhr. Ton Valckx, bedanken voor zijn betrokkenheid en bevoegenheid met ons onderzoeksonderwerp. Onze dank gaat ook uit naar onze begeleidende docente, Anneke Buijnick, voor haar betrokkenheid en vooral haar geduld.

Tot slot willen wij ook onze docenten die ons begeleid hebben in de onderwijseenheid Onderzoek en Innovatie, en onze klasgenoten waar wij gedachten mee hebben kunnen wisselen, niet vergeten. De combinatie van alle vormen van steun heeft ervoor gezorgd dat wij dit product hebben gerealiseerd!

Inleiding

Zoals in het voorwoord al vermeld staat is ons onderzoek met een samenwerking met Stichting Dagloon Nijmegen (SDN) tot stand gekomen. Dit is een stichting opgezet vanuit het principe van een arbeidscollectief, door de doelgroep dak- en thuislozen zelf. Zij beperken zich niet alleen tot deze doelgroep aangezien de diversiteit van de psychosociale problematiek inmiddels sterk is gegroeid. Deze stichting functioneert deels op de subsidie van de gemeente, maar voorziet zichzelf grotendeels van financiën. De subsidie blijft echter nodig om elk individu het aangepast werk te kunnen bieden dat diegene nodig heeft.

Vanuit onze opleiding weten wij dat er veel mogelijkheden zijn met betrekking tot methodiek, didactiek en handelingsaspecten met betrekking tot het maatschappelijk werk. Het accent van dit product ligt op het verzamelen van nieuwe kennis, welke relevant en bruikbaar zal zijn voor het vernieuwen van het beleid en/of de uitvoering van het maatschappelijk werk. We zijn ons erg bewust van de verschillende soorten brillen die een hulpverlener op kan zetten. In dit product komt een benaderingswijze naar voren waar wij ons vieren achter scharen. Wij zijn ons ervan bewust dat ieder ander een referentiekader heeft wat die bril inkleurt.

Wij hopen bij deze, vernieuwende kennis en inzichten op een overzichtelijke manier op anderen over te kunnen brengen.

Doel van de stichting

Dakloze mensen (dagloners) in een re-actievatie/ re-integratietraject krijgen, opdat hij/zij tot zijn/haar recht kan komen.

Doel van het onderzoek

Aan de stichting Dagloon kennis en inzicht verschaffen over de belangrijkste succesfactoren en belemmeringen om dakloze mensen in een re-integratietraject te laten instappen en er in te laten blijven.

Centrale vraagstelling

Wat zijn de belangrijkste succesfactoren en belemmeringen die meespelen bij het doorlopen van een re-integratie traject door dakloze mensen met psychosociale problemen?

De probleemanalyse

Het signaal

Stichting Dagloon bestaat nu vijf jaar en biedt werk voor dak- en thuisloze mensen, licht verstandelijk gehandicapten en veelplegers. De stichting is opgericht door de daklozen en wordt gerund door de daklozen. De stichting bestaat deels door subsidie en deels door eigen gegenereerd geld. Het eigen gegenereerde geld wordt verdiend door opdrachten en werkzaamheden aan te nemen van bedrijven. Hiervoor zet men dan daklozen in die in dienst komen als dagloners. Men krijgt dan per dag betaald.

Door de bezuinigingsronde van de gemeente Nijmegen leeft de stichting in onzekerheid omtrent hun voortbestaan. Het is onduidelijk of de stichting subsidie blijft krijgen van de gemeente.

De stichting heeft daarom gevraagd of wij willen kijken naar datgene wat de stichting doet opdat er een objectief beeld wordt gevormd over de acties. Heeft deze stichting een meerwaarde voor de maatschappij of is het een put waar geld in verdwijnt?

Om het onderzoek niet te groot te laten worden richten wij ons in ons onderzoek op de groep dak- en thuislozen met psychiatrische problematiek. Door de doelgroep te kaderen kunnen wij het onderzoek klein houden. In het onderzoek gaan wij opzoek naar de succesfactoren en de belemmeringen binnen de stichting. Anders gezegd, wat is de kracht van de stichting en wat zijn de mindere kwaliteiten van de stichting. Het doel is om antwoord te geven op de centrale vraagstelling.

In de probleemanalyse gaan wij de belangrijkste aspecten bekijken die vanuit de literatuur naar voren komen. Wij doen dit aan de hand van de micro/meso/macro niveau. Per niveau geven wij een beschrijving van de problematiek gezien vanuit de literatuur.

Micro niveau

Inleiding

Binnen dit niveau gaan wij in op de doelgroep zelf. Wat zijn de mogelijke oorzaken en gevolgen van dak- of thuisloos raken? Door welke belemmeringen worden zij het meest beïnvloed? En welke factoren kunnen van positieve invloed zijn? Hoe kunnen ze weer aan de samenleving deelnemen?

Analyse

Buitenom het feit dat het zijn van dak- en/of thuisloos al een problematiek op zichzelf is, komt het vaak voor dat dit tevens een oorzaak of een gevolg is van diverse andere problemen waarmee dit gepaard kan gaan. Lia van Doorn heeft in haar boekje 'het leven op straat', beschreven wat er vaak aan dakloosheid vooraf gaat. Ze beschrijft dat de meeste daklozen hun problemen terugvoeren op een problematische jeugd of op traumatische gebeurtenissen die zich in de jeugd van iemand hebben afgespeeld. Deze problemen lopen uiteen van geestelijke en lichamelijke mishandeling tot incest. Ook het wegvallen van dierbaren of het uiteenvallen van gezinnen blijkt een veel voorkomende reden te zijn (van Doorn, 2005).

Wanneer kinderen op een vroege leeftijd worden blootgesteld aan dit soort heftige gebeurtenissen, dan raken zij ernstig beschadigd. Altijd en zonder uitzondering. De schade blijkt vaak pas jaren later. Op de eerste plaats kunnen deze kinderen zich niet veilig hechten, vervolgens ontwikkelen ze allerlei strategieën om zich staande te houden. Deze kinderen zijn bezig met overleven, i.p.v. leven. Over het algemeen wordt aangenomen dat een veilige hechting van belang is voor een gezonde psychische ontwikkeling en voor een redelijk gelukkig bestaan. Kinderpsychiater John Bowlby is de grondlegger van de hechtingstheorie. Binnen de psychologie wordt verondersteld dat kinderen die onveilig gehecht zijn, zich later in hun volwassen leven ook meestal op een vermijdende, afwerende of gedesorganiseerde manier gedragen (Roodvoets, 2006). Dakloosheid is soms een gevolg van het hierboven beschrevene. Ook zij zijn voornamelijk bezig met overleven, i.p.v. leven.

Wat bij deze doelgroep vaak ook mee speelt zijn psychosociale problemen. Psychosociale problemen kunnen vele oorzaken hebben, zowel vanuit de sociale context (de leefsituatie), als vanuit psychische stoornissen, alsook vanuit een combinatie van beiden (Nieuwe nota, 1984). Psychosociale problemen kunnen zich uiten in alle levensgebieden. Ze ontstaan en worden in stand gehouden via een circulair proces tussen de levensgebieden (Bouwkamp en de Vries, 1992).

Dit zijn tevens belangrijke belemmeringen die een rol kunnen spelen bij de eigen ontwikkeling m.b.t. o.a. arbeidsre-integratie binnen de samenleving. Lia van Doorn geeft heel goed weer hoe een opeenstapeling van problemen vaak leidt tot het ontstaan van dakloosheid. Ze beschrijft dat crisissen, tegenslagen, bepaalde keuzes, gemiste kansen en psychische stoornissen als een soort van kettingreactie ervoor kunnen zorgen dat mensen helemaal aan de grond raken. Hiermee geeft ze dus aan dat wanneer het op meerdere levensgebieden niet goed loopt, dit ervoor kan zorgen dat mensen dakloos raken. Mensen zien op een gegeven moment als het ware door de bomen het bos niet meer (van Doorn, 2005).

Om een duidelijker beeld te krijgen van wat die psychosociale problemen allemaal inhouden, zullen we hieronder een overzicht geven van waarin de daklozen zich onderscheiden van de doorsnee Nederlander:

- Het gemiddelde opleidingsniveau van daklozen ligt onder het landelijk gemiddelde.
- Daklozen zijn vaker alleenstaand.
- Mannen zijn veruit in de meerderheid. Circa 15 procent is vrouw, maar het lijkt dat dit percentage toeneemt.
- Vaker hebben zij te kampen met een verslaving.
- Psychiatrische ziektebeelden komen twee tot drie maal vaker voor dan bij de totale Nederlandse bevolking.
- Circa 25 tot 30 procent van de daklozen kampt met zowel psychische stoornissen als met verslavingen.
- Het gemiddelde inkomen van daklozen ligt ver onder modaal, vaak zelfs onder het sociaal minimum. Tevens hebben ze vaker schulden.
- Ze komen verhoudingsgewijs vaker met politie en justitie in aanraking.
- Hun gezondheidssituatie is beduidend slechter dan die van de gemiddelde Nederlander. Daarnaast is er een verschil tussen de gezondheidssituatie van feitelijk daklozen en van residentieel daklozen. De eersten zijn er verhoudingsgewijs het slechtst aan toe, hebben een lagere kwaliteit van leven en een grotere afstand tot de hulpverlening (van Doorn, 2005).

Voor ieder mens geldt dat het belangrijk is om te werken. Arbeid heeft een belangrijke functie voor mensen op menig gebied. Een omschrijving van arbeid is de volgende: 'alle bezigheden die nut opleveren voor de werker, voor zijn/haar omgeving en/of voor de samenleving als geheel'. Arbeid draagt voor veel mensen bij aan hun gevoel van eigenwaarde. Het geeft mensen kans op waardering, erkenning en status. Mensen komen door arbeid aan een dagritme, maar ook een week- en jaarritme. Arbeid biedt daarnaast mogelijkheden tot sociale contacten.

Daarnaast is het ook zo dat mensen gelegitimeerd deelnemen aan het maatschappelijke verkeer. Verder geeft het als voordeel dat het mensen rechtszekerheid biedt en financieel voordeel (Buijijck, 2009). Deze aspecten van arbeid sluiten naadloos aan op de doelstelling die Stichting Dagloon hanteert. Deze luidt namelijk als volgt: Het doel van Dagloon is dak- en thuislozen werkervaring op te laten doen, ze meer te laten deelnemen aan de samenleving, met zo mogelijk uitzicht op deelname aan de arbeidsmarkt. Door te werken bij Dagloon krijgen de dagloners werkervaring, wat meer financiële ruimte en nog belangrijker: meer grip op hun eigen leven, en meer zelfrespect. Werken brengt immers een dagritme en een verantwoordelijkheid met zich mee. Soms leidt dit tot re-integratie op de arbeidsmarkt, maar meestal is sociale participatie het hoogst haalbare (Breed, 2011). De reden dat sociale participatie vaak het hoogst haalbare is voor deze doelgroep zijn de dikwijls aanwezige psychosociale problemen die hierboven beschreven zijn. (Bijlage 4, pagina 16).

Mensen onderscheiden zich van dieren doordat ze in staat worden geacht zich niet door de omstandigheden te laten leiden. Ze kunnen abstraheren van situaties en zich daardoor inzicht en overzicht verschaffen. Zodra we in het bezit zijn van een dergelijk overzicht, bezitten we ook de capaciteiten om denkbeeldige nieuwe of andere leefomstandigheden te formuleren. Deze denkbeeldige situaties kunnen op hun beurt een leidraad voor het handelen zijn. Op deze wijze zijn mensen in principe in staat om hun eigen leefmilieu bewust te beïnvloeden. Mensen worden door hun samenleving gevormd, maar vormen op hun beurt de samenleving (Hoeksema en van der Werf, 2004).

Gezien de omstandigheden in combinatie met de problematiek waar daklozen in leven, kunnen wij concluderen dat zij over het algemeen niet beschikken over dit inzicht om hun eigen leefmilieu bewust te beïnvloeden. Wel zijn we er van overtuigd dat iedereen over kwaliteiten en mogelijkheden beschikt, ongeacht de beperkingen. Om hier wat mee te kunnen doen en om hier vanuit te kunnen handelen, dienen deze mogelijkheden wel in ogenschouw te worden genomen door de doelgroep zelf met daar waar nodig ondersteuning van hulpverleners. Om dit te bevorderen kunnen zij werken vanuit de presentietheorie. De presentiebenadering kan een positieve wending bieden voor de zorgvrager omdat de zorgvrager niet wordt afgerekend als hij een terugval heeft, moeilijk is of als iets niet lukt. Dit stimuleert het behouden van de waardigheid van de zorgvrager.

Van systematisch, theorie gestuurd werken aan het oplossen van problemen is hier nauwelijks sprake. Deze aanpak zal niet snel als 'professioneel werken' gekwalificeerd worden, terwijl het in werkelijkheid niet enkel om een benaderingswijze van vrijwilligers gaat (Baart, 2001).

De professional komt binnen zonder vaststaande agenda. In de hulpverlening is er dikwijls sprake van dat de interveniënt iets moet van, en met de ander. In de presentiebenadering ligt aanwezig zijn en geïnteresseerd zijn in het dagelijks leven van de ander veel meer op de voorgrond. De hele probleemoriëntatie ontbreekt bij de presentiebeoefenaar. Op deze manier kan de cliënt in zijn eigenheid benaderd worden.

Ze hebben al van tientallen hulpverleners te horen gekregen wat ze mankeert, en welk gedrag ze vooral niet moeten vertonen. Dit gedrag varieert tussen stelen, drugs gebruiken, hoereren, het plegen van geweld enzovoorts. Uiteraard weten deze mensen zelf ook wel dat dit niet goed is, dat hoeft niemand hen te vertellen. De presentiebeoefenaar gaat met iemand opzoek om te kijken waar deze driften en gedragingen vandaan komen. De presentiebenadering zet allereerst in op erkenning van de ander. De centrale waarde van presentiebenadering is dan ook 'menselijke waardigheid' (Baart, 2001). Het kijken naar wat de doelgroep 'niet' kan en het zeggen wat de doelgroep niet behoort te doen door de hulpverlening en maatschappij, levert tot nu toe dan ook niet een positieve bijdrage aan de ontwikkeling van re-integratie. Er zou dan veel meer gekeken moeten worden naar wat de doelgroep 'wel' kan.

Uit studies van Lia van Doorn blijkt dat het erg belangrijk is, dat mensen intrinsiek gemotiveerd zijn om hun gedrag te veranderen. Het blijven koesteren van dromen en verlangens, en de voortdurende motivatie tot gedragsverandering vergroot hun kansen om van de straat te geraken. Helaas leert de realiteit dat het vaak erg moeilijk is om aan dakloosheid te ontkomen als je er eenmaal inzit.

Wanneer iemand constant probeert terug te keren naar een regulier bestaan, maar hier telkens niet in slaagt, levert dit een hoop stress op voor deze persoon. Dit gegeven neemt niet weg dat motivatie de belangrijkste factor is naar een 'huisje-boompje-beestje-bestaan' (van Doorn, 2005).

Motivatie heeft volgens Geen (1995) een aantal verschillende aspecten. Ten eerste bepaalt motivatie de richting van gedrag. Motivatie kan gezien worden als de beweegredenen die iemand heeft om bepaald gedrag ten uitvoer te brengen. Bepaald gedrag kan verschillende beweegredenen of doelen hebben. Een tweede aspect van motivatie is intensiteit. Voor het bereiken van het ene doel hebben we meer inspanning en moeite over dan voor het andere. Het derde aspect dat Geen (1995) noemt hangt daarmee samen en is de standvastigheid van gedrag. Het ene gedrag wordt na een kleine tegenslag gestaakt terwijl het andere juist ondanks veel tegenslag wordt voortgezet.

(http://www.btvo.nl/userfiles/publications/81/motiveren_en_motivatieproblematiek.pdf)

Intensiteit en standvastigheid van motivatie zijn in de regel sterker bij interne motivatie dan bij extern bepaalde motivatie (Appelo, 2007). Redenen waarom we er toch niet toe overgaan ons gedrag te veranderen of het veranderende gedrag niet volhouden, ondanks de intentie hiertoe, zijn dat het ten eerste veel energie en inzet vraagt om vaste patronen te doorbreken en dit vol te houden en ten tweede dat veel intenties een bepaalde mate van ambivalentie in zich hebben. Een dakloos persoon moet dus heel erg stevig in zijn schoenen staan om deze gedragsverandering door te maken. Wat het voor zo'n persoon nog eens extra zwaar maakt, is dat het leven op straat erg vermoeiend is. Het 'streetwise' raken en leven volgens de regels die er op straat gelden, kost erg veel energie.

Hierdoor zie je vaak dat mensen nog wel de plannen hebben om 'eruit te komen', maar dat het vaak aan energie, het optimisme en de daadkracht ontbreekt, om de plannen ook daadwerkelijk in daden om te zetten (van Doorn, 2005). Je kunt je voorstellen dat wanneer je al jaren op straat leeft, dat het motivatiepeil dusdanig gezakt is om iets aan de problemen te doen, dat je van dag tot dag gaat leven om alleen al je hoofd boven water te houden en te overleven op straat. Hier ligt volgens ons een taak voor maatschappelijk werkers, en andere hulpverleners, om middels motiverende gespreksvoering te proberen om deze mensen tot inzicht te laten komen dat er toch verandering mogelijk is.

Meso niveau

Inleiding

Op meso niveau gaan we opzoek naar de factoren die te maken hebben met de omgeving van dak- en thuislozen. Tot de omgeving behoort ook Stichting Dagloon. Dit hebben we gedaan door middel van zowel literatuuronderzoek als onderzoek naar de stichting. Voor dit organisatieonderzoek hebben we gebruik gemaakt van het 7s-model (Bijlage 4, pagina 16). Hoe reageert de omgeving op dak- en thuislozen? Hoe gaan dak- en thuislozen met elkaar om? Wat zijn positieve factoren en wat zijn belemmeringen van zowel de omgeving alsook de stichting met betrekking tot dak- en thuislozen? Om een goed beeld te kunnen vormen van hoe de stichting eruit ziet

Analyse

Zoals we onder het kopje 'micro' beschreven hebben, is dak- en of thuisloos zijn een problematiek op zichzelf, maar ook in combinatie met diverse andere problemen. Dit heeft natuurlijk ook te maken met de omgeving waar mensen uit deze doelgroep zich centreren. Zo is de dakloosheid in steden groter dan in omliggende dorpen. Simpelweg omdat daar niet de hulpverlening beschikbaar is die nodig is voor deze doelgroep. De locatie van Stichting Dagloon Nijmegen is tactisch gelegen bij het centraal station van Nijmegen. Zo zijn zij goed bereikbaar voor mensen die woonachtig zijn binnen de nachtopvang, of andere hulpverlenende instanties.

Mensen zonder vaste woon- of verblijfplek kunnen via het openbaar vervoer de stichting makkelijk vinden. De Stichting is herkenbaar in de buurt aanwezig, fluorescerend zelfs door de felgekleurde oranje werkjasjes die de Dagloners dienen te dragen. Dit heeft zo zijn voordelen, mensen zien wat de Dagloners voor meerwaarde hebben in hun buurt. Er heerst ook een soort sociale controle in de buurt. In de sociologie wordt sociale controle als volgt omschreven: Goed- en afkeurend reageren op iemands gedrag (Hoeksema en van de Werf, 2004). Zo kunnen mensen naar het telefoonnummer van Stichting Dagloon Nijmegen bellen als zij gedrag zien wat onaanvaardbaar is. Doordat de Dagloners deze reacties goed op vangen wordt het geheel van normen en waarden van de omgeving in acht genomen. Zo worden de Dagloners niet boos als ze het idee hebben dat iemand hen niet vertrouwd, maar geven zij openheid over hun werkzaamheden. Hierdoor geniet Stichting Dagloon Nijmegen momenteel van de sociale steun uit de buurt. De buurt is schoner, en door projecten als preventie ook veiliger. Het levert de buurt op dat de verloedering van een buurt wordt tegengegaan. De positieve reacties dringen ook langzaam aan door binnen de politiek en het plaatselijke politiecorps. De buurt denkt actief mee, en zo zijn er ook contacten met bijvoorbeeld het wijkcentrum. Dit biedt mooie kansen voor meer werkgelegenheid voor de Dagloners, en daarmee ook meer variatie in de werkzaamheden. Zo kan Dagloon groeien en meer mensen ondersteuning bieden. Als de doorgroeimogelijkheden zo blijven komen vanuit de buurt, vergroot je de doorstroom van de doelgroep. Dit heeft dan weer een positief effect op de concentratie dak- en thuislozen in het centrum van Nijmegen.

Voor de analyse van Stichting Dagloon Nijmegen is het belangrijk om stil te staan bij het feit dat het een arbeidscollectief is, opgericht door de 'doelgroep' zelf. Een arbeidscollectief waar alle personen onderling afhankelijk zijn en een kleine functionele eenheid vormen. Het motto van Stichting Dagloon is de 'kracht en mogelijkheden' van mensen. Stichting Dagloon Nijmegen is een stichting van en voor dak- en thuislozen in Nijmegen. De missie van Dagloon is dat de stichting een bijdrage wil

leveren in het verbeteren van de situatie van mensen door het aanbieden van een gestructureerde en gevarieerde werkomgeving, gebaseerd op het principe van kracht en mogelijkheden van mensen. De visie van Dagloon is dat het hét toonaangevende werkervaring- en activeringsproject wil zijn. Dagloon wil mensen die zich moeizaam staande weten te houden een (vol-)waardige aansluiting en integratie bij de lokale samenleving bieden. Dit doet Dagloon door middel van het bieden van werk en gebaseerd op de kracht en mogelijkheden van de Dagloner. Deze informatie is afkomstig uit het 7S-model (Bijlage 4, pagina 16).

Een gevaar wat speelt voor Stichting Dagloon Nijmegen is de stigmatisering van de doelgroep. De doelgroep bestaat uit (ex)dakloze mensen met psychiatrische problemen, of verslavingsproblemen. Doordat ze werkzaam zijn bij stichting Dagloon, zijn ze al bezig met het beteren van hun leven. Toch bestaat er de kans dat mensen bevooroordeeld, stigmatiserend kijken naar de doelgroep. 'Eens een boef altijd een boef'. Wanneer iemand geplaagd wordt door verwachtingen van anderen op grond van het verleden, die hem met schandvlekken tekenen, dan wordt dat stigmatisering of etikettering genoemd (Hoeksema en van der Werf, 2004). Mensen zijn snel bevooroordeeld als ze mensen in een hesje afval zien prikken. Een vooroordeel is een sterk positief of negatief oordeel dat niet of nauwelijks op feiten berust (Hoeksema en van der Werf, 2004). De conclusie die al snel getrokken wordt is dat het mensen zijn die een taakstraf uitvoeren. Het kan zo zijn dat een dagloner zich niet aan de gestelde gedragsregels houdt, wat de mening van buurtbewoners of voorbijgangers kan beïnvloeden. De doelgroep wordt dan beoordeeld op het wangedrag van een enkel, of meerdere, individuen. Daarbij kunnen de verschillende Dagloners ook een negatieve invloed op elkaar uitoefenen, wat zich dan kan manifesteren in de buurt. Zo kunnen individuele Dagloners bijvoorbeeld worden opgestoot om mee te doen met criminele activiteiten zoals het stelen van koper. De groepsdruk kan iemand teveel worden, waardoor deze persoon zijn grenzen niet meer kan handhaven. Met groepsdruk bedoelen we ook wel de verwachtingen die leden van een bepaalde groep van een lid hebben. In de psychologie worden deze verwachtingen ook wel de sociale normen genoemd. De neiging van mensen om de gedragingen, attitudes en meningen van de andere groepsleden over te nemen heet conformisme (Zimbardo, 2005).

Wat ook een gevaar is voor de stichting is dat de buurtbewoners door eerdere ervaringen een bepaalde verwachting hebben van de afgesproken werkzaamheden. Door een eventuele doorstroom van de doelgroep kan deze zekerheid niet gegarandeerd worden omdat je steeds met nieuwe individuen te maken krijgt. De doelgroep binnen Stichting Dagloon Nijmegen is ingewikkeld, complex en moeilijk te begrijpen. Het is maar de vraag of de sociale steun blijft als Stichting Dagloon Nijmegen niet meer aan deze verwachtingen kan voldoen (Breed, 2011).

De mensen uit de buurt en voorbijgangers genieten niet van de kennis van bijvoorbeeld de ervaringsdeskundige werkleiders, of de professional, de projectleider (Hoeksema en van der Werf, 2004).

Het Nijmeegse arbeidsmarktbeleid is er op gericht om - ook op de langere termijn - een evenwicht te bewerkstelligen tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Via het programma Arbeidsmarkt probeert de gemeente Nijmeegse werklozen via de kortst mogelijke weg weer aan werk te helpen. Voor mensen die (tijdelijk) niet volledig aan de slag kunnen, zijn participatieactiviteiten een goed alternatief. Dit kan uiteindelijk ook weer de deur naar werk openen. De gemeente is verantwoordelijk voor de volgende groepen werklozen: mensen met een bijstanduitkering, mensen met een uitkering op grond van de Algemene nabestaandenwet (de ANW'ers), mensen zonder een uitkering (de Nuggers) (http://www2.nijmegen.nl/wonen/werkinkomen/beleid/_rp_center1_elementId/1_1091412).

Hier blijkt uit dat de betreffende gemeente wel degelijk belang hecht aan re-integratie en doorstroming binnen de arbeidsmarkt. Participeren is een belangrijk begrip waar ook stichting Dagloon een belangrijke bijdrage aan levert doormiddel van ondersteuning.

Macro niveau

Inleiding

“In de weken dat ik op straat heb geleefd, heb ik geleerd hoe flinterdun het lijntje is tussen winnen en verliezen. Ik heb ontdekt dat er achter iedere dakloze een verhaal schuilgaat. Een vaak tragisch levensverhaal. Maar ik heb er ook aan den lijve ondervonden hoe weinig mededogen er vanuit de samenleving is voor deze groep. Daklozen worden vaak behandeld als paria’s. Nooit meer zal ik vergeten wat die ene bakker me toesnauwde, bij wie ik een broodje bietste. “Ik geef mijn brood nog liever aan de eenden dan aan een smerige zwerver zoals jij!” (de Kramer, 2008)

Hoe staat deze doelgroep nou werkelijk binnen de Nederlandse maatschappij? Hoe gaat de samenleving met ze om?

Analyse

Onze steeds complexer wordende samenleving lijkt met het jaar weer minder toegankelijker te worden voor mensen met beperkingen en voor mensen die de weg even kwijt zijn. Doordat de wetenschap groeit en er steeds meer hulpverleningsvormen worden ontwikkeld, worden mensen steeds meer in hokjes geplaatst. Deze hokjes worden over het algemeen gesorteerd op de diverse beperkingen waar mensen aan lijden. Zij worden steeds meer betutteld door hulpverleners en het werkt voor deze hulpverleners vaak sneller en makkelijker als ze taken over gaan nemen in plaats van het leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van het zelfstandig functioneren binnen de samenleving. Wat is dan het uiteindelijke doel van de hulpverlening? Door de kijk en de omgang van de samenleving op de betreffende doelgroep, gaan mensen met (psychiatrische) problemen ook steeds meer zelf geloven dat ze een beperkt iemand zijn, zonder ook de mogelijkheden in oenschouw te blijven nemen (Lamberts,, 2011).

Wij concluderen vanuit diverse praktijkonderzoeken dat er over het algemeen dus vaak op een verkeerde manier gekeken wordt naar deze groep. Er wordt te snel geoordeeld dat het hun eigen schuld is en dat men geen bijdrage “wil” leveren aan deze maatschappij in plaats van het simpelweg niet te kunnen. Wanneer binnen Nederland stichtingen zoals Dagloon wegvallen, valt voor veel daklozen het hebben van een zinvolle dagbesteding en structuur ook weg, waardoor zij weer verder verwijderd raken van de maatschappij. Deze reactivatie en re-integratie valt weg wanneer stichtingen zichzelf niet voldoende kunnen ondersteunen op financieel gebied aangezien zij over het algemeen vaak grotendeels afhankelijk zijn van gemeentelijke subsidies waarvan de kans bestaat dat deze komen te vervallen in de toekomst. De mensen vallen weer terug in hun oude problematiek; o.a. de criminaliteit. Wanneer dit gebeurt, zullen tevens de juridische en gemeentelijke kosten stijgen doormiddel van de kosten voor aangifte van bijvoorbeeld diefstal, geweld enzovoorts, politieonderzoeken, gerechtelijke kosten, kosten voor het OM maar ook het verstrekken van daklozenuitkeringen. (Bijlage 6, pagina 30).

Lia van Doorn heeft beschreven dat daklozen een sterke drive hebben om activiteiten te ondernemen waarmee ze hun levenspeil kunnen verbeteren. Je moet hierbij vooral denken aan activiteiten die geld opleveren. Ze komen dan al snel terecht in de illegale bezigheden. Lia van Doorn geeft als suggestie om dit te voorkomen, dat daklozen geactiveerd moeten worden en dat er gezorgd moet worden voor arbeidstoeleiding. Ze heeft het over activiteiten die er op een dagopvang georganiseerd kunnen worden, maar ook dagloonprojecten zoals bijvoorbeeld het verkopen van de straat krant (van Doorn, 2005). Dit sluit natuurlijk helemaal aan bij wat Stichting Dagloon ook doet,

namelijk het aanbieden van werk aan daklozen. Het zou dus heel erg jammer zijn, en negatief voor de samenleving, wanneer Stichting Dagloon haar deuren zou moeten sluiten in verband met het wegvallen van gemeentelijke subsidies.

Sinds de laatste verkiezingen waait er een nieuwe wind binnen de politiek in Nederland. Voor het eerst sinds 20 jaar is er een rechts liberaal kabinet. Dit houdt in dat de overheid de verantwoordelijkheid meer bij de burger neerlegt en dat er meer besloten zal worden op regionaal niveau. De verantwoordelijkheid wordt sneller bij de gemeenten neergelegd. Dit kabinet heeft besloten 18 miljard te bezuinigen zodat de staatsschuld wordt teruggedrongen en Nederland een gezonde financiële huishouding heeft. Het besef om deze actie te ondernemen, komt voort uit de economische recessie die iedereen in de wereld in de portemonnee raakte. De druk op de overheid werd, tijdens de recessie, te groot en de overheid gaf veel geld uit om de economie te stimuleren. Hierdoor is de staatsschuld gegroeid en moet er actie worden ondernomen om die staatsschuld te verkleinen (<http://www.elsevier.nl/web/Nieuws/Nederland/277269/Hoe-bezuinigt-het-kabinet-18-miljard-euro.htm>, <http://www.nrcnext.nl/blog/2010/09/17/hoezo-18-miljard-bezuinigen/>).

Om die 18 miljard te bezuinigen wordt er onder andere gekort op een flink aantal subsidies. Daarnaast worden veel van die subsidies nu overgedragen aan de gemeenten. Het is niet meer de overheid die bepaald of men subsidie krijgt, het zal nu worden besloten door de gemeenteraad. De gemeenten hebben jarenlang geld uitgegeven zonder rekening te houden met de financiële crisis (<http://www.gelderlander.nl/voorpagina/nijmegen/5761204/Gemeenten-moeten-snijden-door-Haagse-bezuinigingen.ece>). Zij hebben eigenlijk de zelfde fouten gemaakt als de landelijke overheid. Hierdoor zullen alle gemeenten in Nederland nu dan ook moeten bezuinigen om een gezonde financiële huishouding te krijgen. De gemeenten zullen meer nadenken over subsidies verstrekken, zij zullen daar strengere eisen aan stellen en de gemeenten zullen het financiële verhaal beter doorrekenen. Er zullen dan ook veel subsidies verdwijnen omdat het voor de gemeente niet rendabel is of het kost de gemeente gewoonweg te veel. Dit geldt ook voor de subsidies voor Stichting Dagloon.

Binnen de Nederlandse maatschappij heeft elk individu recht op inkomen. Zo geldt voor deze doelgroep het recht op een dak- en thuislozen uitkering. Een dak- en thuislozen uitkering is bedoeld voor iemand die geen onderdak heeft en die niet bij de gemeente in het GBA (Gemeentelijke Basis Administratie) op een woonadres ingeschreven staat. Als er ook geen sprake is van een ander inkomen, dan kan er bij de Sociale Dienst een dak- en thuislozen uitkering aangevraagd worden. Om voor een dak- en thuislozen uitkering in aanmerking te kunnen komen moet u kunnen aantonen dat u een bepaalde binding met de gemeente heeft waar deze wordt aangevraagd. Dit kan bijvoorbeeld de nachtopvang zijn (<http://www.geldzorgenondercontrole.nl/mjd/Detailpagina/Wat-is-een-Daklozenuitkering.html>). Voor maatschappelijk werkers, Stichting Dagloon en andere zorginstellingen ligt hier de taak om in de gaten te houden of dak- en thuislozen mensen die zich aanmelden bij een zorginstelling wel in het bezit zijn van een dak- en thuislozen uitkering. Een belangrijk doel is uiteraard dat mensen niet hun hele leven afhankelijk blijven van dit inkomen maar doormiddel van hun eigen mogelijkheden en capaciteiten, uiteindelijk een bijdrage kunnen leveren en zo zelfstandig mogelijk mee kunnen draaien binnen de maatschappij. Het is daarom wel degelijk van belang dat re-integratie stichtingen kunnen blijven bestaan aangezien zij de mensen hierbij ondersteuning bieden.

Vanaf 2013 zullen gemeentes een substantieel bedrag (landelijk ruim 2 miljoen) ontvangen vanuit de overheid voor de overheveling van begeleiding en dagbesteding uit de AWBZ naar de WMO. Het gaat hier om individueel of groepsgewijs bijvoorbeeld aanbrengen van dagstructuur, helpen met

administratie en het houden van toezicht. Doelgroepen zijn onder meer ouderen, verstandelijk gehandicapten (IQ lager dan 70) en mensen met psychiatrische problematiek. Gemeenten zullen het aanbod doelmatig, dat wil zeggen meer efficiënt en bijvoorbeeld meer collectief willen organiseren. Een groter beroep zal worden gedaan op de eigen kracht van mensen, hun sociale netwerk en bijvoorbeeld op vrijwilligers (Breed, 2011). Vanuit bovenstaand stuk kunnen wij stellen dat er vanaf 2013 verandering gaat plaats vinden. Dit zal voor de doelgroep kunnen betekenen dat zij over gecategoriseerd worden. Het gevaar hiervan is dat er te veel naar een collectief wordt gekeken en te weinig naar het individu. De zorg is momenteel gefragmentariseerd, hierdoor vallen mensen met een grote verscheidenheid aan problematiek buiten de boot, zoals de doelgroep waarmee wij binnen Stichting Dagloon te maken hebben.

Samenhang tussen micro, meso en macro niveau

In de samenhang willen we kort beschrijven wat de doel is van de organisatie en wat de micro, meso en macro niveaus kunnen betekenen voor het onderzoek. Daarbij geven we eerst een overzicht van de risico en beschermingsfactoren die via de probleemanalyse naar voren zijn gekomen.

<p>Risicofactoren micro</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geen vast verblijf - Terugval oude problematiek - Neiging tot criminele activiteiten - Verlies van eigen identiteit - Verlies van motivatie - De rol van veilige/onveilige hechting - Psychosociale problematiek (verslaving, psychiatrische problematiek, schulden, alleenstaand, gezondheid en/of laag opleidingsniveau) 	<p>Beschermingsfactoren micro</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bezit van mogelijkheden en kwaliteiten (geldt voor elk individu) - Openstaan voor ondersteuning van Stichting Dagloon - Doorgroei en ontwikkelingsmogelijkheden - Behoeften waar Stichting Dagloon in tegemoet kan komen zoals dagstructuur - Betekenis arbeid t.o.v. reactivering - Het zien van de persoon achter de daklozen door Stichting Dagloon
<p>Risicofactoren meso</p> <ul style="list-style-type: none"> - Slechte invloeden vanuit de omgeving - Het beïnvloeden van elkaar (negatief) - Vooroordelen uit omgeving - Complexe problematiek 	<p>Beschermingsfactoren meso</p> <ul style="list-style-type: none"> - Goede beïnvloeding en sociale controle vanuit de omgeving en Stichting Dagloon - Creëren van motivatie d.m.v. positieve reacties - Belang van werk dagloners zichtbaar voor omgeving - Goede bereikbaarheid van Stichting Dagloon dankzij o.a. locatie en opvallendheid - De stichting biedt werkgelegenheid - De stichting biedt dagbesteding
<p>Risicofactoren macro</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vermindering van toegankelijkheid voor mensen met problemen binnen samenleving - Mensen in hokjes plaatsen door samenleving - Neiging tot alleen de beperkingen in ogenschouw te nemen - Betutteling door hulpverlening verkleint de ontwikkeling van het zelfstandig functioneren - Afhankelijkheid landelijke subsidies om als (re-integratie) Stichting te kunnen bestaan - intrekken subsidies werkt toename criminaliteit in de hand 	<p>Beschermingsfactoren macro</p> <ul style="list-style-type: none"> - De motivatie om een rol in te nemen binnen de maatschappij - Recht op inkomen (dak- en thuislozen uitkering) - Streven naar werken vanuit wensen en mogelijkheden

Microniveau gaat in op de doelgroep, de dak- en thuislozen, die kampen met allerlei problematiek. Mesoniveau gaat in op de stichting en de risico's- en beschermende factoren die rondom de stichting aanwezig zijn. Macroniveau gaat in op de gevaren en kansen in de maatschappij.

Stichting Dagloon heeft als doelstelling: dakloze mensen (dagloners) in re-integratietraject krijgen, opdat hij/zij tot zijn/haar recht kan komen in de maatschappij. De stichting heeft belang bij het aanhouden van subsidies. Zodat een groep dak- en thuislozen die niet zelfvoorzienend zijn, toch gewoon aan het werk kunnen blijven zodat de dak- en thuislozen een verandering teweeg kan brengen in het leven. Er is in deze stichting nog geen objectief onafhankelijk onderzoek gedaan naar de belangrijkste succesfactoren en de belemmeringen in de organisatie. Door hier onderzoek naar te doen, kunnen wij een goed beeld vormen van de organisatie en daar waar nodig op signalen attenderen.

Tijdens het schrijven van de probleemanalyse viel ons op dat de 3 verschillende niveaus met elkaar in verbinding staan. Opvallend is dat binnen alle niveaus naar voren komt dat het van belang is om mensen vanuit mogelijkheden te benaderen. Dit sluit naadloos aan op de visie en werkwijze van Stichting Dagloon. Terwijl de samenleving juist nadruk legt op beperkingen, wat voor een negatieve invloed zorgt. Zowel de omgeving als de maatschappij zijn in staat om de motivatie van de doelgroep te beïnvloeden, zowel positief als negatief.

Wij vinden het, als toekomstig maatschappelijk werker, belangrijk dat er gekeken wordt naar de positieve kanten van een persoon en niet naar zijn negatieve kanten. Wij willen, als maatschappelijk werker, vanuit de mogelijkheden werken zodat de motivatie en zelfredzaamheid van de cliënt vergroot wordt.

Wanneer er in een van deze niveaus iets verandert zal dat invloed hebben op de andere niveaus. Verandert er iets binnen de doelgroep zal dat zijn doorslag hebben in/op de stichting en ook weer op de maatschappij. Alle drie de niveaus zullen daarom bekeken worden tijdens ons onderzoek zodat wij de stichting goed in kaart kunnen brengen.

Analyse en conclusies van onderzoekgegevens

Wat zijn de belangrijkste succesfactoren en belemmeringen die meespelen bij het doorlopen van een re-integratie traject door dakloze mensen met psychosociale problemen?

Analyse van de gegevens

Inleiding

In deze analyse gaan wij data bekijken die antwoord moet geven op onze onderzoeksvraag. De onderzoeksvraag is dan ook onze basis en leidraad tijdens de analyse. Aan de hand van half open interviews en een groepsinterviews hebben wij data verzameld. Daarnaast hebben wij een literatuurstudie gedaan om de resultaten vanuit de interviews te kunnen controleren met het beleid van de stichting. Wij willen kijken of meningen en visies van de deelnemers aan de interviews overeenkomen met het beleid van de stichting.

In samenspraak met de projectbegeleider en werkleiders van de stichting hebben we besloten de interviews anoniem te houden omwille van de privacy.

Doelstelling van het onderzoek

Aan de stichting Dagloon kennis en inzicht verschaffen over de belangrijkste succesfactoren en belemmeringen om dakloze mensen in een re-integratie traject te laten instappen en er in te laten blijven.

Centrale vraagstelling

Wat zijn de belangrijkste succesfactoren en belemmeringen die meespelen bij het doorlopen van een re-integratie traject door dakloze mensen met psychosociale problemen?

Doel van de analyse

Het doel van de analyse is om de ingewonnen informatie te ordenen en organiseren. Wij zullen in de ingewonnen informatie een schifting maken welke informatie relevant is voor ons onderzoek en welke informatie niet relevant is.

Transcriberen en coderen

Door middel van transcriberen en coderen hebben wij onze informatie kunnen ordenen en indelen in specifieke patronen, samenhang en kopjes. Daarnaast konden wij de nietszeggende stukken van de interviews weglaten doordat het geen toevoeging is voor ons onderzoek.

Wij hebben gekozen om de gegevens op een specifiek gerichte analyse te analyseren.

Dit betekent dat wij vanuit onze topiclijst opzoek gaan naar specifieke informatie die de succesfactoren en belemmeringen van een re-integratieproject benoemen.

In een specifieke gerichte analyse ga je op zoek naar patronen, samenhang, frequentie, tegenstellingen of onverwachte/verrassende zaken in de informatie. (Migchelbrink, 2010).

Analyse kwalitatieve gegevens

In deze analyse gaan wij kijken naar de uitkomst uit de 10 interviews en zullen wij de bijzonderheden benoemen. Om een duidelijke analyse te kunnen maken gebruiken we de indeling van de topiclijst zodat wij per onderwerp een duidelijk beeld kunnen schetsen.

De topic lijst is als volgt opgebouwd; een gedeelte gaat over persoonlijk vlak (A) en het andere gedeelte over de Stichting Dagloon (B).

Persoonlijk vlak (A) // *Tijdens de interviews hebben wij negen onderwerpen aangehouden om het persoonlijk leven van de mensen te inventariseren. (Bijlage 3, pagina 12).*

1.) Afkomst

Er blijkt bij de deelnemers een groot verschil te zitten in afkomst. Het milieu waarin men is opgegroeid verschilt per deelnemer. Met afkomst bedoelen we het verleden van de persoon, zoals o.a. de cultuur, de jeugd, buurt waarin men is opgegroeid bijv. stad of dorp.

Er zijn vier deelnemers die aangeven een fijne jeugd te hebben gehad. Ze zijn opgegroeid met (een) liefdevolle ouder(s) en hebben alle steun en hulp gekregen die zij nodig hadden. De conclusie die wij hier als onderzoeksgroep uit getrokken hebben is dat bij deze vier, sprake is van veilige hechting. De zes deelnemers die aangeven een nare jeugd te hebben gehad, geven aan dat hun ouders er niet voor hen waren. Ze waren vaak alleen als kind, zij werden aan hun lot overgelaten. Hierdoor leerden zij voor zichzelf zorgen, maar leerden zij ook de volwassenen te wantrouwen. Na doorvragen gaven zij aan dat dit wantrouwen niet is verbeterd in de loop der jaren en dat zij nog steeds moeite hebben met het vertrouwen van mensen. Dit is een belemmering die van invloed is op de re-integratie.

2.) Scholing

Er is sprake van een grote diversiteit als het gaat om het opleidingsniveau. Dit verschil ligt tussen mensen zonder opleiding, en mensen met een opleiding hoger beroepsonderwijs.

Met mensen zonder opleiding bedoelen we mensen die gedurende hun middelbare school zijn uitgevallen, en in een enkel geval zelfs daarvoor al.

Van de ondervraagden hebben twee deelnemers geen diploma, vier een middelbaar schooldiploma, drie een middelbaar beroepsonderwijs diploma en een heeft een opleiding hoger beroepsonderwijs. (Uitgaande van laatst genoten opleiding). Wanneer wij doorvragen of zij alle werkzaamheden kunnen en/of willen uitvoeren geven zes mensen aan dat sommige werkzaamheden niet aansluiten bij hun wensen en mogelijkheden.

Anderzijds is het ontbreken van een opleiding/scholing geen belemmering bij Stichting Dagloon aangezien de werkzaamheden daar waar nodig aangepast worden aan het niveau van de deelnemer. Hieruit kunnen we concluderen dat een belemmerende factor is dat het opleidingsniveau niet hoog genoeg is voor bepaalde specifieke werkzaamheden, maar anderzijds wordt er wel stil gestaan bij het individu en de werkzaamheden aan het individu aangepast. *Een voorbeeld van deze specifieke werkzaamheden zijn administratieve werkzaamheden, terwijl iemand de Nederlandse taal niet of matig beheerst.*

3.) Werkplek

Van de tien ondervraagde Dagloners geeft één dagloner aan elders nog een dagbesteding te hebben. Deze persoon is groenmedewerker in een bejaardenhuis bij hem in de buurt. Het feit dat de negen anderen buiten Stichting Dagloon geen andere dagbesteding hebben, geeft het beeld weer dat ze

een passieve houding hebben ten opzichte van werk/dagbesteding buiten Stichting Dagloon. (Dit betekent niet dat de negen geïnterviewden een passieve houding hanteren met betrekking tot overleven. Voor mensen die op dit niveau leven is het van belang zich bezig te houden met wat eet ik, waar slaap ik enzovoorts). Wanneer wij doorvragen waarom ze elders geen werk hebben, geven zij aan dat zij een extra centje bij kunnen verdienen bij Stichting Dagloon en elders niets ontvangen. De conclusie die wij hieruit trekken is dat de doelgroep passief is jegens werk buiten Stichting Dagloon, en dat een externe motivatie het geld is.

4.) Woonomgeving

Als het gaat om de huidige woonsituatie van de tien geïnterviewde Dagloners kunnen we stellen dat er momenteel sprake is van twee feitelijke daklozen. (Daklozen zonder vaste woon/verblijfplaats die gezien bepaalde omstandigheden ook niet ergens kunnen overnachten en dus letterlijk iedere nacht buiten slapen). Drie geïnterviewden verblijven momenteel bij vrienden en /of familie. De overige vijf geïnterviewden maakt gebruik van enige vorm van hulpverlening of een sociaal pension.

De twee feitelijke daklozen geven aan dat Stichting Dagloon hen helpt om hun dagstructuur te behouden. Wanneer zij de stichting niet hadden zouden zij mogelijk vervallen in een omgekeerd dag en nachtritme wat niet bevorderlijk is voor een resocialisatie. Bij navraag bij de andere geïnterviewden geven zij aan dat de dagstructuur een belangrijke houvast is.

Onze conclusie is dat Stichting Dagloon dagstructuur biedt middels werk waardoor de dak,-en thuislozen hun dag- en nachtritme behouden. Dit zorgt ervoor dat zij een betere aansluiting vinden binnen de maatschappij. De woonomgeving is hierin een belangrijke factor omdat de woonomgeving toch een basis biedt waaruit de persoon functioneert. De persoon heeft door een eigen woonomgeving meer rust en stabiliteit doordat de persoon zich niet bezig hoeft te houden met bijv. de vraag ' *Waar slaap ik vanavond?* '

5.) Justitie

De ondervraagde Dagloners geven allen aan in het verleden of in het heden, één of meerdere keren met justitie in aanmerking te zijn gekomen. De Dagloners hebben allen een strafblad, wat inhoudt dat ze voor een groot aantal banen niet of nauwelijks in aanraking komen. Ze geven ook aan dat er hierbij niet gekeken wordt naar de kansen en mogelijkheden van het individu. Ze werden afgerekend op het feit dat zij niet in het bezit zijn van 'een bewijs van goed gedrag'. Een strafblad is geen belemmerende factor binnen Stichting Dagloon, simpelweg omdat hier niet naar gekeken wordt. Over de strafbare feiten kan geen algehele conclusie getrokken worden omdat de aard hiervan sterk uiteenlopend is van kleine diefstallen tot geweldpleging, of bijv. het in bezit hebben van harddrugs/wapens.

6.) Financiën

Van de ondervraagden genieten negen personen van een uitkering in welke vorm dan ook. (WAJONG, Dak,-en thuislozen uitkering, Bijstand) Een persoon geeft aan niet in aanmerking te komen voor een uitkering omdat hij niet van de Nederlandse nationaliteit geniet. De overige inkomsten buiten de uitkering om, komen van de vrijwilligersvergoeding van Stichting Dagloon. Deze vergoeding wordt door de meeste gebruikt voor hun weekboodschappen, of een zakje drugs. Een enkeling van de ondervraagden geeft aan te handelen in medicijnen, drugs en/of wapens omdat zij niet rond komen van vrijwilligersvergoeding (dan al niet in combinatie met een uitkering)

Hierdoor kunnen wij stellen dat er een bepaalde mate van afhankelijkheid is van Stichting Dagloon,

Onderzoek en Innovatie: Projectgroep Stichting Dagloon Nijmegen

Hogeschool Arnhem & Nijmegen 2010 – 2011

en de bijbehorende vrijwilligersvergoeding van €40,-

7.) Gezondheid

De twee feitelijke daklozen geven in verhouding aan meer lichamelijke ongemakken en klachten te ondervinden dan de andere ondervraagden. Dit omdat zij gedurende verschillende weersomstandigheden buiten slapen. Zij hebben gemerkt dat er bij Stichting Dagloon rekening wordt gehouden met hun gezondheid en hieruit voortkomende klachten. Een aanpassing kan zijn dat iemand met de electrowagen meerrijdt i.p.v. het gehele stuk te lopen.

Tijdens het interview geven alle tien de deelnemers aan enige vorm van psychiatrische klachten te hebben of hebben gehad. De mate en ernst hiervan is niet helder te concluderen.. Een succesfactor van Stichting Dagloon hierin is dat er geen hulpverlening wordt geboden, en dus ook niet specifiek gekeken wordt naar de klachten voortkomend uit deze psychiatrische problematiek. De geïnterviewden geven aan dat de werkleiders bij Stichting Dagloon niet ingaan op de psychiatrische problemen, zolang iemand een prikstok kan hanteren is hij/zij welkom bij Stichting Dagloon. Dit is volgens de tien deelnemers bijzonder, omdat zij dit bij andere hulpverleningsinstanties niet zo hebben ervaren.

8.) Vrije tijd

De ondervraagden geven alle tien aan in hun vrije tijd regelmatig drugs of alcohol te gebruiken. Dit doen zij zowel in groepsverband als individueel. Bij vrienden/familie thuis of in de kroeg, of bijv. in het park. Een aantal geven tevens aan dat zij veel tv kijken, computerspellen spelen of anderszins de realiteit ontvluchten. Wanneer wij vragen of zij ook bezig zijn met hun toekomst, en eigen ontwikkeling, dan blijkt dat zij daarin geen tijd investeren. Ze geven aan dat het voor hen lastig is om dat in hun vrije tijd vorm te geven omdat zij het lastig vinden zichzelf hiervoor te motiveren. Van hobby's is niet echt sprake, een enkeling geeft aan wel eens te tekenen of schilderen als ontspanning.

9.) Sociale contacten

De geïnterviewden geven allen aan dat een succesfactor van Stichting Dagloon is dat men een netwerk op kan bouwen van sociale contacten waarin zij niet veroordeeld worden op hun persoon of hun verleden. Zeven van de geïnterviewden geven aan nieuwe vriendschappen te hebben opgebouwd bij Stichting Dagloon. Ze zijn in aanraking gekomen met mensen die hen ook begrepen, waardoor zij toch een verbintenis voelen. Wanneer wij doorvragen wat dit voor hen betekent geven zij aan dat dit een prettig gevoel oplevert en dat zij zich zekerder voelen wanneer zij bij elkaar zijn. De ondervraagden geven wel aan dat zij een bepaalde mate van jaloezie ervaren vanuit de Dagloners die niet verder komen dan stap een of twee op de sociale ladder. De ondervraagden geven aan dat zij het gevoel ervaren dat het hen niet gegund wordt door de anderen. Ze geven aan dat het voor hen lastig is om mee om te gaan, vooral omdat zij zich niet boven de anderen plaatsen.

Hier volgt het tweede gedeelte van het interview, waarbij wij vragen hebben gesteld met betrekking tot de Stichting Dagloon.

Stichting Dagloon (B) // Tijdens de interviews hebben we onderwerpen met betrekking tot Stichting Dagloon onderverdeeld in vijf onderwerpen. (Bijlage 3, pagina 12).

1.) Wat houdt het werk precies in?

- Zwerfafval prikken
- Folderen
- Keuken
- Groenonderhoud
- Verhuizingen
- Schoonmaak
- Bewaking
- Bouw

2.) Wat vindt u van het werk?

Van de geïnterviewden geven er zes aan dat ze maar gewoon doen wat ze voor handen krijgen. Liever prikken ze afval, dan dat ze de gehele dag thuis zitten. Ze geven aan het gevoel te krijgen dat ze van nut zijn. Een enkeling vindt het fijn om dagelijks een goede wandeling te maken. Een enkeling ziet het nut in van investeren in zijn toekomst, hij geeft aan hier werkervaring op te doen en zijn dagstructuur te behouden. Ze geven wel aan dat het in het begin confronterend was om met een orange fluoriserend hesje te lopen omdat je hierdoor een stempel krijgt. Zo grijpen de mensen op straat nog regelmatig, automatisch, richting hun tas of portemonnee terwijl zij, de Dagloners, voorbij lopen.

3.) Wat vindt u van de organisatie?

Het merendeel van de geïnterviewden geeft aan dat het helemaal wel wat strenger en consequenter mag. Zo mag je bijv. de ene keer wel vijftien minuten eerder binnen komen, terwijl je de andere keer €5,- word gekort. De geïnterviewden geven aan dat ze het als prettig ervaren dat er geen vorm van hiërarchie is. Wel zouden zij vaker en meer gedegen werkbegeleiding ontvangen, ze willen meer aandacht besteden aan het ontdekken van hun mogelijkheden.

Een enkeling geeft aan dat hij niet weet wat de organisatie nou precies inhoudt. De geïnterviewden geven aan zich niet bewust te zijn van wat de presentiebenadering inhoudt. Maar bij verder doorvragen en uitleg bieden hierover, blijkt dat zij hierover te spreken zijn. De geïnterviewden geven aan dat ze ervaren dat het om hen als individu draait, de werkleiding staat naast hen en niet boven hen. Acht van de geïnterviewden geven aan dat zij voldoende geïnformeerd worden over relevante ontwikkelingen binnen Stichting Dagloon. Zij hebben het idee dat zij ook iets mogen zeggen binnen de stichting omdat dit kan in de Dagloonraad. De twee anderen geven aan dit wel te ervaren maar niet belangrijk te vinden. De geïnterviewde vrouw geeft aan dat ze het idee heeft dat de werkzaamheden meer 'mannelijk' zijn. Zij mist werkzaamheden die meer aansluiten op haar vrouwelijke interesse en haar werkervaring/scholing. Wij suggereren hiermee niet dat bepaalde werkzaamheden behoren bij een bepaalde sekse. Het is afhankelijk van individuele behoeften en interesses.

4.) Wat vindt u ervan dat de dagloners zelf de organisatie besturen?

Wederom vinden acht van de geïnterviewden het prettig dat ze inspraak hebben binnen Stichting Dagloon. Ze hebben allen het idee dat ze van invloed zijn op de huidige gang van zaken, dat ze inspraak hebben op de regels en kunnen mee beslissen in de werkzaamheden die zij oppakken. Het gemeenschappelijke gevoel is wel dat Stichting Dagloon van hen is, zoals het arbeidscollectief ook bedoeld is. Ze vinden het prettig dat ze niet te maken hebben met de bemoeienissen van de zogenaamde 'professionals'.

5.) Wat is uw motivatie om dit werk te doen?

De eerste motivatie is het geld, dit wordt door alle geïnterviewden beaamt. Hierin schuilt echter ook het verschil tussen de geïnterviewden en de Dagloners op andere stappen van de sociale ladder. Deze geïnterviewden kunnen ook de andere meerwaarden die dit werk oplevert benoemen omdat zij deze ook zo ervaren. Deze punten kunt u vinden in het volgend hoofdstuk. Een enkeling geeft aan dat hij het belang inziet van investeren in zijn toekomst, en ziet de vrijwilligersvergoeding meer als een zakcentje. Het merendeel van de geïnterviewden ziet deze bulkwerkzaamheden meer als dagbesteding, om bezig te blijven.

Aandachtsfactoren	Succesfactoren
<ul style="list-style-type: none">- Dagloners kunnen een passieve houding hebben ten opzichte van werk vanuit hun huidige positie.- Een grote groep dagloners is niet bezig met re-integratie.- De dagloners leven van dag tot dag.- Er kan spraken zijn van weinig zelfvertrouwen en zelfkennis bij de dagloners.- Men is onwetend over de hoeveelheid werkzaamheden en de vergoeding.- De dagloners hebben weinig vertrouwen in de medemens.- Men heeft behoefte aan meer gedegen werkbegeleiding.- Er zijn weinig projecten voor vrouwen.- Strenger en consequenter optreden binnen de prikgroep.	<ul style="list-style-type: none">- Men krijgt hier dagstructuur.- Men bouwt hier sociale contacten op.- Men wordt beloond met geld.- Werken voor dagloon levert werkervaring op.- Er wordt stil gestaan bij het individu, zijn of haar kansen en mogelijkheden.- De stichting is goed in het verstrekken van informatie en het nakomen hiervan.- Er is geen gevoel van hiërarchieverschil, men probeert te werken aan de hand van de presentietheorie.

Conclusie

Inleiding

Na ons onderzoek en de analyse van de gegevens kunnen wij antwoord geven op de centrale vraagstelling: "Wat zijn de belangrijkste succesfactoren en belemmeringen die meespelen bij het doorlopen van een re-integratietraject door dakloze mensen met psychosociale problemen?"

Na het doen van interviews, het bespreken van ons onderzoek met de werkleiders en de projectleider, hebben wij besloten de centrale vraagstelling iets aan te passen. Het woord belemmeringen levert negatieve reacties op bij alle betrokken partijen. Hiervoor in de plaats willen wij het woord aandachtsfactoren gebruiken. Het woord belemmering zorgt ervoor dat de focus komt te liggen op negatieve punten. Terwijl het woord aandachtsfactoren juist neigt naar het ontwikkelen van nieuwe mogelijkheden, namelijk het present zijn voor mensen. Dit ligt in de lijn met de werkwijze van Stichting Dagloon.

De centrale vraagstelling gaan wij beantwoorden door middel van het vergelijken van de uitkomsten uit de literatuurstudie en de interviews.

Succes- en aandachtsfactoren

Om een goed antwoord te kunnen formuleren op onze centrale vraagstelling zullen wij een lijst maken met de belangrijkste succes- en aandachtsfactoren. Na vergelijking van de tabel van literatuurstudie en de tabel van interviews zijn wij tot de volgende succes- en aandachtsfactoren gekomen. De belangrijkste succes- en aandachtsfactoren worden bepaald door de overlap in beide onderzoeksresultaten. Daarnaast zullen wij opmerkelijke factoren afkomstig uit de literatuurstudie en de interviews, die geen overlap vertonen, ook benoemen.

Per factor zullen wij een korte beschrijving geven van de bevindingen en zullen wij de factor nuanceren.

Succesfactoren

- Door regelmaat krijgt men dagstructuur; dit biedt uitkomst voor alle dagloners op de verschillende niveaus omdat dit bijdraagt aan de kwaliteit van leven. De dagstructuur geeft mensen houvast, ook wanneer iemand bijvoorbeeld nog kampt met een verslaving. De dagloner dient namelijk op tijd aanwezig te zijn om mee te mogen draaien met de werkzaamheden van dat dagdeel. Dagstructuur is een van de basisvoorwaarden waaraan je moet voldoen om in de maatschappij te kunnen werken.
- De stichting kijkt naar het individu en zijn/haar mogelijkheden, niet naar de beperking. Hierdoor voelen mensen zich gehoord en gezien. Deze benaderingswijze vergroot het zelfvertrouwen van de mensen door de bevestiging dat zij nu wel iets goed doen. Deze benaderingswijze motiveert door middel van succeservaringen.
- De beloning met geld werkt als extrinsieke motivatie om de werkzaamheden uit te voeren. Geld is waardering voor hetgeen dat je doet. De waardering draagt wederom bij aan het vergroten van je eigenwaarde.
- De werkervaring die men opdoet draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling. Vanuit hier kan men doorgroeien naar een reguliere baan. Mensen wordt de mogelijkheid geboden om op een laag niveau werkervaring op te doen. In de reguliere sector bestaat de mogelijkheid niet om op dit niveau werkervaring op te doen.

- Vanwege de presentiebenadering is er geen hiërarchieverschil. Dit betekent voor de doelgroep dat zij allen als gelijken bejegend worden, wat zorgt voor een prettige werksfeer. Dit draagt bij aan hun motivatie om terug te blijven komen bij Stichting Dagloon.
- Wij stellen dat het hebben van sociale contacten een bijdrage levert aan de veiligheid en aan een prettige werksfeer. Er wordt namelijk geen onderscheid gemaakt tussen mensen, waardoor iedereen de ruimte krijgt om zichzelf te ontwikkelen.

Aandachtsfactoren

- 1.) Door het gebrek aan inzicht op het verloop van een re-integratietraject kunnen er spanningen ontstaan binnen de prikgroep. Door het niveauverschil tussen de mensen is het voor sommige lastig om te begrijpen dat wanneer men meer werkt men niet meer betaald krijgen. (Een voorval dat benoemd werd tijdens de interviews was, dat een aantal dagloners werkzaamheden uitvoert in tuintjes. Doordat zij meer stilstaan bij de toekomst en daadwerkelijk re-integreren, werken zij hier vijf dagen. Ondanks dat zij vijf dagen werken krijgen ze wel maar voor twee dagen uitbetaald. De overige dagloners zijn er van overtuigd dat zij wel voor vijf dagen uitbetaald krijgen. Hier ontstaat dus de spanning).
- 2.) Veel dagloners leven van dag tot dag. Zij zijn bezig met “waar slaap ik vanavond” en “wat eet ik vanavond”. Zij kijken niet naar de toekomst en zijn dus niet bezig met hoe zij eventueel kunnen reïntegreren. Doordat zij hier niet mee bezig zijn blijven zij steken op niveau A van de sociale ladder (Bijlage 2, pagina 10). Dit houdt in dat de dagloners blijven steken op dezelfde werkzaamheden en hierdoor ontwikkelen zij geen nieuwe vaardigheden.
- 3.) De dagloners hebben behoefte aan meer gedegen werkbegeleiding. Doordat er door de werkleiders niet consequent wordt samen gewerkt, weten de dagloners niet wat er van hun verwacht wordt. Dit vergroot het gevoel van onzekerheid en stagneert daardoor de ontwikkeling van hun vaardigheden.
- 4.) Doordat de doelgroep dak- en thuislozen voornamelijk bestaat uit mannen zijn de werkzaamheden gericht op mannen. Doordat de groep dak- en thuislozen vrouwen klein is, is de vraag en het aanbod voor werkzaamheden voor vrouwen minimaal. Wij kunnen geen voorspelling doen voor veranderingen in de toekomst, maar willen dit wel als aandachtspunt benoemen.
- 5.) Sociale contacten kunnen zorgen voor negatief gedrag door middel van groepsdruk. Zo kunnen individuele Dagloners bijvoorbeeld worden opgestoot om mee te doen met criminele activiteiten. De groepsdruk kan iemand teveel worden, waardoor deze persoon zijn grenzen niet meer kan handhaven.

Het begrip, sociale contacten, brengt zowel positieve als negatieve aspecten met zich mee. Daardoor kunnen wij dit begrip zien als succesfactor alsmede aandachtsfactor.

- + Sociale contacten kunnen zorgen voor veiligheid en een prettige werksfeer.
- Sociale contacten kunnen zorgen voor negatief gedrag door middel van groepsdruk.

Bij onze aanbevelingen, zullen wij aanbevelingen geven op de aandachtsfactoren die bij Stichting Dagloon naar voren zijn gekomen. De punten genoemd bij aandachtsfactoren heeft extra aandacht, wanneer wij hier aanbevelingen op geven zouden deze punten verbeterd kunnen worden. Hierdoor kan de stichting zich blijven ontwikkelen.

Aanbeveling(en)

Inleiding

Aan de hand van ons onderzoek en de daaruit voortkomende analyse en conclusies hebben wij de volgende aanbevelingen opgesteld. Wij hebben gekeken naar “good” and “bad” practices om ideeën op te doen voor onze aanbevelingen. (Bijlage 5, pagina 21).

Aanbeveling 1: Creëer een poster met het verloop van het re-integratietraject en de sociale ladder. *(Aandachtsfactor 1 en 2)*

Relevantie: Er is behoefte aan het verkrijgen van inzicht in het verloop van een re-integratietraject en hoe men de bepaalde stadia van de sociale ladder kunnen doorlopen..

Uitvoerbaarheid: Om dit te bereiken is het voor de dagloners prettig dit te visualiseren, door middel van het ophangen van een poster met het re-integratietraject en een poster met de sociale ladder.

Haalbaarheid: Vanwege het kleine budget van de stichting is dit een doeltreffende manier om alle mensen van alle niveaus te bereiken, zonder dat het veel geld kost.

Aanbeveling 2A: werkleiders moeten een cursus coaching en samenwerking volgen.

(Aandachtsfactor 3 en 5)

Relevantie: De dagloners hebben behoefte aan werkleiders die op elkaar zijn afgestemd door goed samen te werken en hierdoor een eenduidige boodschap uit te dragen naar de dagloners. Daarnaast moeten werkleiders oog hebben voor de groepsdynamica om negatieve signalen op te vangen, zodat men daar preventief op kan reageren.

Uitvoerbaarheid: Om dit te bereiken zullen de werkleiders een cursus coaching en samenwerking moeten volgen.

Haalbaarheid: Wij denken dat het haalbaar is omdat de projectleider dezelfde problematiek heeft opgemerkt en beseft dat hier iets aan moet gebeuren. Er zal wel budget vrij gemaakt moeten worden om de cursus te financieren.

Aanbeveling 2B: de werkleiders moeten door middel van een terugkerende werkbespreking het samenwerkingsbeleid ontwikkelen. *(Aandachtsfactoren 3 en 5)*

Relevantie: De dagloners hebben behoefte aan duidelijkheid in wat er van hun verwacht wordt. Daarnaast hebben dagloners behoefte aan duidelijkheid wat de werkleiders voor hen kunnen betekenen. Door het ontwikkelen van een samenwerkingsbeleid zullen dagloners bemerken dat de werkleiders op een lijn zitten en weten de dagloners waar zij aan toe zijn.

Uitvoerbaarheid: Om dit te bereiken moet er een samenwerkingsbeleid opgesteld en nageleefd worden door de werkleiders. Door terugkerende werkbesprekingen kunnen de werkleiders de problemen die zij ondervinden bespreken en taken verdelen.

Haalbaarheid: De werkleiders zijn regelmatig op het zelfde moment op het kantoor. Hierdoor is er ruimte om werkbesprekingen in te plannen. Het belangrijkste hieraan is dat er een bepaald moment in de week aangewezen moet worden waarop men de werkbespreking kan gaan houden.

Aanbeveling 3: Het creëren van diverse werkzaamheden om nieuwe vaardigheden te ontwikkelen. *(Aandachtsfactor 2 en 4)*

Relevantie: Een deel van de dagloners hebben de behoefte om geprikkeld te worden, zodat men de werkzaamheden niet saai en eentonig gaan vinden. Hierdoor is het belangrijk diverse werkzaamheden aan te bieden, zodat het blikveld wat betreft diverse werkzaamheden vergroot wordt. Daarnaast leert men ook nieuwe vaardigheden aan. Hierbij moeten we wel rekening houden dat er dagloners zijn die behoefte hebben aan structuur en vastigheid door het uitvoeren van een werkzaamheid. Hierbij moet ook in acht genomen worden dat er werkzaamheden geschikt voor vrouwen gecreëerd worden. Om deze minderheid in de doelgroep tegemoet te komen.

Uitvoerbaarheid: Via samenwerkingsverbanden organisaties op de hoogte stellen en vragen mee te denken over werkzaamheden die de dagloners kunnen oppakken. Met als doel dat deze organisaties uiteindelijk ook een samenwerkingsverband aangaan met Stichting Dagloon.

Haalbaarheid: Het is haalbaar wanneer de werkleiders en de directeur in staat zijn om andere organisaties te overtuigen van de meerwaarde van het inschakelen van dagloners. Hierbij kunnen zij als argument aanvoeren dat dagloners goedkope arbeidskrachten zijn.

Implementatieplan

Inleiding

In het implementatieplan gaan wij specifiek beschrijven aan welke voorwaarden voldaan moeten worden om de aanbeveling te kunnen uitvoeren. Wij beschrijven de voorwaarden aan de hand van de volgende punten: randvoorwaarden, tijd, organisatie en geld.

Implementatieplan

De randvoorwaarden die wij stellen gelden voor elke aanbeveling. Wij verstaan onder randvoorwaarden de basisvoorwaarden die binnen Stichting Dagloon aanwezig moeten zijn om de afzonderlijke aanbevelingen te kunnen verwezenlijken.

Voor Stichting Dagloon geldt: onvoorwaardelijke vertrouwen en acceptatie van de dagloners, waarbij men kijkt naar de mogelijkheden van de dagloners en niet naar de beperkingen. Daarnaast moet er bestuurlijke transparantie zijn naar de dagloners, waardoor het inzichtelijk is welke kant de stichting heen beweegt.

Aanbeveling 1

Creëer een poster met het verloop van het re-integratietraject en de sociale ladder.

Tijd: Het maken van posters kost niet veel tijd aangezien de schema's aanwezig zijn. Deze posters kunnen binnen een week worden opgehangen. Na twee maanden kan in de eerst volgende daglonersraad worden geëvalueerd of de posters daadwerkelijk een verandering teweeg hebben gebracht.

Organisatie: Er moet binnen de organisatie worden gekeken wie het praktische gedeelte van het in elkaar zetten van de posters voor zijn/haar rekening neemt. Daarnaast moet diegene ook het aanspreekpunt zijn voor de dagloners, wanneer zij vragen hebben met betrekking tot de informatie op de posters.

Geld: Deze suggesties brengen geen noemenswaardige kosten met zich mee, behalve de kosten voor het printen van de posters.

	Actie	Wie	Aandachtspunten	Wanneer/tijd
Stap 1	Bepalen welke werkleider project op zich neemt.	De 3 werkleiders onderling in samenspraak met de projectleider.	De werkleiders moeten goed op de hoogte zijn van de informatie op de posters, aangezien zij ook als aanspreekpunt fungeren.	Eerst volgende werkbespreking.
Stap 2	Werkleider maakt posters	De werkleider die zich daarvoor heeft opgegeven.		Na de eerst volgende werkbespreking.
Stap 3	De posters worden opgehangen en de dagloners worden erop geattendeerd.	De werkleider die zich daarvoor heeft opgegeven.		Op het moment dat de poster af is.
Stap 4	De werkleiders zijn aanwezig als aanspreekpunt. De werkleiders zijn op de hoogte van het re-integratietraject en sociale ladder.	Alle drie de werkleiders.	Zij zullen zich moeten inlezen in de stof rondom het re-integratietraject en de sociale ladder.	Tijdens de werkzaamheden moeten zij bereid zijn vragen te beantwoorden.
Stap 5	Evaluatie van posters binnen de daglonersraad.	De werkleiders inventariseren het effect van de poster tijdens de daglonersraad in samenspraak met de dagloners.	De werkleiders moeten vragen naar de mening en ervaring van de dagloners.	Na 2 maanden van de start van het project, in de eerst volgende daglonersraad.

Aanbeveling 2A

Werkleiders moeten een cursus coaching en samenwerking volgen.

Tijd: Het is wenselijk zo snel mogelijk een cursus coaching en samenwerking te starten. Dit is afhankelijk van het cursusaanbod en de mogelijkheden van de werkleiders. Na afloop van de cursus zal men evalueren hoe zij de cursus ervaren hebben.

Organisatie: In overleg tussen de werkleiders en de projectleiders moet er worden bepaald wie de taak op zich neemt om een geschikte cursusaanbieder te vinden.

Geld: Afhankelijk van het geld dat vanuit Stichting Dagloon vrij gemaakt kan worden voor deze cursus, zal er een passende aanbieder benaderd moeten worden.

	Actie	Wie	Aandachtspunten	Wanneer/tijd
Stap 1	Bepalen wie deze taak op zich neemt.	Werkleiders of projectleider		Het eerst volgende moment dat zij allen op het kantoor zijn.
Stap 2	Inventariseren welke cursus passend is.	De aangewezen persoon van de werkleiders of projectleider.	Er moet duidelijkheid zijn omtrent het budget voor de cursus.	Binnen 2 weken is er een cursus gevonden die aansluit bij de behoeften.
Stap 3	Wanneer er een geschikte cursus is gevonden moet er een planning worden gemaakt wanneer men de cursus gaat volgen.	De aangewezen persoon.	Er moet rekening worden gehouden met het normale werkschema. Voor de cursus moet tijd worden ingepland.	Nadat de geschikte cursus gevonden is.

Aanbeveling 2B

De werkleiders moeten door middel van een terugkerende werkbespreking het samenwerkingsbeleid ontwikkelen.

Tijd: Het is wenselijk dat er zo spoedig mogelijk, een uur per week wordt ingepland als werkbespreking. Daarnaast moet er een leeg kantoor beschikbaar zijn waar de werkbespreking kan worden gehouden. Over twee maanden zal er geëvalueerd moeten worden hoe zij de werkbespreking ervaren.

Organisatie: In samenspraak met elkaar moeten de werkleiders overeenstemming vinden in de opzet van de werkbespreking en het moment dat zij de werkbespreking houden.

Geld: N.V.T

	Actie	Wie	Aandachtspunten	Wanneer/tijd
Stap 1	Plannen van de eerste bijeenkomst.	Projectleider.		Zo spoedig mogelijk, 1 uur inplannen.
Stap 2	De doelen van de werkbespreking vast stellen.	Werkleiders en projectleider.	Dit moet worden vastgelegd op papier.	Tijdens de eerste werkbespreking.
Stap 3	Opstellen samenwerkingscontract en samenwerkingsbeleid.	Werkleiders en projectleider.	De werkleiders en projectleider moeten zorgen dat allen op de hoogte zijn van de inhoud van het beleid en het contract.	Hiervoor kunnen ze enkele werkbesprekingen uittrekken.
Stap 4	Evaluatie van de samenwerking.	Werkleiders en projectleider.	Bespreken hoe de samenwerking gaat en daarbij transparant zijn in de ervaring.	Na twee maanden tijdens een werkbespreking.

Aanbeveling 3

Het creëren van diverse werkzaamheden om nieuwe vaardigheden te ontwikkelen.

Tijd: Het creëren van nieuwe werkzaamheden zal veel tijd kosten aangezien men afhankelijk is van meerdere besprekingen. Zo moet het besproken worden in de dagloonraad, in de werkbespreking en in samenspraak met de samenwerkende organisaties. De werkleiders en de projectleider kunnen binnen een half jaar nieuwe werkzaamheden presenteren aan de dagloners.

Organisatie: wanneer de organisatie nieuwe werkzaamheden gaat creëren, zal er voldaan moeten worden aan enkele zaken. Er moet geïnventariseerd worden wat de wensen zijn van de dagloners. Daarnaast moeten de benodigde faciliteiten aanwezig zijn en de organisatie moet contact leggen met samenwerkende organisaties.

Geld: Afhankelijk van de werkzaamheden die gecreëerd zijn moet men de benodigde spullen aanschaffen. Hierbij moeten wij in ons achterhoofd houden dat Stichting Dagloon wordt ingehuurd door andere organisaties, die hiervoor betalen. Het is moeilijk hiervan een inschatting te maken aangezien kosten gedeeld worden tussen de samenwerkende organisaties.

	Actie	Wie	Aandachtspunten	Wanneer/tijd
Stap 1	Overleg plegen binnen de daglonersraad.	Werkleiders, dagloners en de projectleider.	Inventariseren welke werkzaamheden men behoefte aan heeft.	De eerst volgende daglonersraad.
Stap 2	Specificeren geïnventariseerde werkzaamheden door de werkleiders.	De werkleiders en de projectbegeleider.	Men moet hier letten op de mogelijkheden van de dagloners.	Tijdens de werkbespreking.
Stap 3	Contact leggen met de samenwerkende organisaties.	projectleider		Projectleider heeft een half jaar om afspraken te maken.
Stap 4	Tijdens daglonersraad de nieuwe werkzaamheden uiteenzetten.	Werkleiders en projectleider.		Tijdens de daglonersraad.
Stap 5	Aanschaf benodigdheden voor de nieuwe werkzaamheden.	Werkleiders kunnen dit inventariseren.	Hierbij moet men rekening houden met de kosten en de materialen die aanwezig zijn bij de samenwerkende organisaties.	Aansluitend op het afgeronde contract.
Stap 6	Dagloners aan het werk.	Dagloners		Wanneer het contract rond is en de benodigdheden zijn aangeschaft.
Stap 7	Evaluatie van het project dagloners.	Werkleiders, dagloners en de projectleider.	Hierbij vragen naar de ervaringen van de dagloners.	Om de twee weken, na de start van de werkzaamheden, de ervaringen in kaart brengen.
Stap 8	Evaluatie van het project met samenwerkende organisaties.	Werkleiders, projectleider en de samenwerkende organisaties.	Hierbij vragen naar de ervaringen, succes- en aandachtspunten van de samenwerkende organisaties.	Twee maanden nadat het project gestart is.

Nawoord

Wij begonnen ons product met verhaal: *'De kleuren van de dauwdruppel'*. De moraal van dit verhaal, in onze optiek, is dat je als individu en als maatschappij nooit kritiek mag hebben op elkaars levenshouding, omdat dit afhangt van het standpunt waarin je in dit leven geplaatst bent.

Een overkoepelende conclusie die wij getrokken hebben naar aanleiding van het maken van dit product is dat de samenleving mensen categoriseert op, onder andere, sociale klasse of beperkingen. Dit betekent dat de maatschappij bevooroordeeld is ten overstaande van dak- en thuislozen. Door deze veelal negatieve bejegening ontstaat er vanuit de doelgroep wantrouwen naar andere mensen als mede henzelf. Deze negatieve bejegening naar de doelgroep is de heersende norm die binnen de samenleving wordt uitgedragen en het inzicht op mogelijkheden verdwijnen naar de achtergrond. Stichting Dagloon benadert mensen vanuit de presentietheorie, waarbij ze dus uitgaat van 'het goede van de mens'. Wil er een omslag plaatsvinden binnen de maatschappij, dan moeten we als maatschappij zijnde, bij onszelf te raden gaan hoe wij omgaan met onze medemens.